

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.1>

УДК 338.48(477)(100):341.24

Г. О. Горіна,

д. е. н., професор, завідувач кафедри технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної справи та туризму,

Криворізький національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0900-0640>

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ В СФЕРІ ТУРИЗМУ:
МОНІТОРИНГ ПРАВОВОГО ПІДґРУНТЯ ТА ПОТЕНЦІАЛ
РОЗВИТКУ**

G. Gorina,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Technology in Restaurant Business, Hospitality and Tourism, Kryvyi Rih National University

**INTERNATIONAL COOPERATION OF UKRAINE IN THE FIELD OF
TOURISM: MONITORING OF THE LEGAL BASIS AND
DEVELOPMENT POTENTIAL**

У статті досліджено правові засади двостороннього та багатостороннього міжнародного співробітництва України у сфері туризму та визначено потенціал його розвитку в умовах сучасних викликів і трансформацій. Визначено, що станом на 2025 р. в Україні укладено більше п'ятдесяти міжнародних угод про співробітництво в галузі туризму.

*Найбільшу кількість угод було укладено в 2003 р., 2004. та 2006 р Висвітлено практику денонсації міжнародних угод в сфері туризму. Досліджено заходи та настанови з розбудови міжнародного потенціалу України в сфері туризму, визначені в Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Здійснено моніторинг нормативно-правових актів, міжурядових угод та положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що регламентують інтеграцію України у світовий туристичний простір. Окреслено проблеми гармонізації національного законодавства з *acquis* ЄС.*

*The article examines the legal foundations of Ukraine's bilateral and multilateral international cooperation in the field of tourism and identifies the potential for its development amid modern challenges and transformations. It is established that as of 2025, Ukraine has concluded more than fifty international agreements on cooperation in the tourism sector. The largest number of agreements was signed in 2003, 2004, and 2006. The practice of denunciation of international agreements in the tourism sphere is highlighted. Measures and guidelines for building Ukraine's international potential in tourism, as defined in the Tourism and Resorts Development Strategy for the period up to 2026, are analyzed in the following areas: "Regulatory and legal framework for tourism and resorts," "Development of tourism infrastructure," and "Marketing policy for the development of tourism and resorts in Ukraine." A monitoring of regulatory acts, intergovernmental agreements, and provisions of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, which regulate Ukraine's integration into the global tourism space, has been carried out. Problems of harmonizing national legislation with the EU *acquis* are outlined. Thus, monitoring of the implementation of the action plan for fulfilling the Association Agreement indicates partial (40%) completion of measures under the*

task “Improvement of legislation in the field of tourism activities.” It is noted that the draft law “Draft Law of Ukraine on Amendments to the Law ‘On Tourism’ and Certain Other Legislative Acts Regarding the Basic Principles of Tourism Development” requires substantial revision with maximum consideration of the provisions of Directive (EU) 2015/2302.

Ключові слова: *потенціал розвитку, міжнародне співробітництво, сфера туризму, туризм, міжнародний туризм, міжнародні угоди, євроінтеграція.*

Keywords: *development potential, international cooperation, tourism sector, tourism, international tourism, international agreements, European integration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах глобалізації та інтеграційних процесів міжнародне співробітництво в галузі туризму набуває особливого значення як чинник сталого економічного розвитку, культурного обміну та формування позитивного іміджу держави на світовій арені. Україна, маючи значний туристичний потенціал, активно розвиває правові, інституційні та стратегічні засади міжнародної взаємодії у сфері туризму, що відображено в численних міжурядових угодах, участі в діяльності міжнародних туристичних організацій та адаптації національного законодавства до норм Європейського Союзу.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу правового підґрунтя, інституційних механізмів та стратегічних напрямів міжнародного співробітництва України в туристичній сфері, а також оцінки ефективності реалізації відповідних заходів у контексті євроінтеграційних прагнень держави. У цьому контексті особливу увагу приділено діяльності Державного агентства розвитку туризму України (ДАРТ), імплементації положень Угоди про асоціацію з ЄС та реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на значний культурно-історичний та природно-кліматичний потенціал розвитку міжнародного співробітництва України у сфері туризму, значна увага науковців-туризмологів приділена дослідженню цього питання.

Євроінтеграційний вектор міжнародного співробітництва України в сфері туризму, у зв'язку зі своєю актуальністю, змістовно досліджено у наукових працях вітчизняних вчених. Так, Долинська О., Шоробура І., Біницька О. особливу увагу приділяють аналізу положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, висвітлюють найбільш важливі міжнародні угоди та конвенції стосовно правового регулювання відносин в сфері міжнародного туризму, укладені в рамках ООН, а також окремі регіональні міжнародні угоди в сфері туризму [1]. Заячківська Г. досліджує основні напрямки співробітництва країни з державами-членами ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у частині «Туризм», проводить моніторинг реалізації заходів щодо інтеграції України у туристичний простір ЄС протягом 2014–2017 рр. [2]. Кривоберець М. М. підкреслює необхідність інтенсифікації відносин з Європейським Союзом у галузі туризму, що дає низку переваг, а саме: значні впливання іноземних інвестицій, збільшення туристичних потоків на території України, розбудову вітчизняної інфраструктури, поповнення державного та місцевих бюджетів, поліпшення якості надання туристичних послуг тощо [3]. Горіна Г.О. здійснює співвідношення основних положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, та Планом заходів з імплементації угоди у сфері туризму, пропонує послідовний механізм гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму із законодавством ЄС [4]. Григорчук Д.В. у своєму ґрунтовному дослідженні розробленні розробляє платформу повоєнного відновлення та

управління розвитком туристичної індустрії України в умовах євроінтеграції [5].

Необхідність наукового обґрунтування різнопланових аспектів міжнародного співробітництва України в сфері туризму призводить до дослідження даного питання науковцями різних наукових галузей. Так, Демко В.С. Свиноус І.В. в своєму дослідженні доходять висновку, що зміцнення позицій туристичної галузі України на міжнародному рівні можливе за умов створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту, формування іміджу локально-регіональної системи, впровадження стратегії стійкого гео економічного розвитку та вирішення нагальних питань забезпечення безпеки іноземних громадян в країні [6]. Семикіна М. досліджує сучасні виклики і перспектив міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності. Визначає три ключові виміри сучасних викликів – воєнний, глобальний і цифровий. Систематизує наслідки впливу кожної групи викликів для міжнародних партнерств, структури попиту, інвестиційних процесів і якості обслуговування [7]. Досліджує сутність та напрями розвитку потенціалу міжнародного співробітництва України у сфері туризму й гостинності як важеля подолання наслідків війни [8]. Краснодєд Т., Попова Т. висвітлюють окремі тенденції розвитку сучасної туристичної індустрії України та обґрунтовують її перспектив на ринку міжнародного туризму, пропонують напрями удосконалення використання туристичного потенціалу України [9]. Бугас В.В., Ковальчук Е.В. розкривають теоретико-практичні та методичні основи інтеграції України у світовий ринок туристичних послуг [10].

Низка вчених досліджує двостороннє міжнародне співробітництво України у сфері туризму. Так, Захарін С. В., Лі Інін, Смирнов Є. В. доходять висновку, що потенціал міжнародного співробітництва між Китайською Народною Республікою та Україною у сфері туризму використовується недостатньо, надають науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на оптимізацію міжнародного співробітництва цих країн [11].

Горіна Г.О. здійснює компаративний аналіз міжнародної торгівлі послугами, пов'язаними з подорожами в Україні та Республіці Польща в умовах інтеграції України до ЄС, визначає на цій підставі тенденції розвитку [12]. Танавський І. проводить аналіз змісту міждержавних відносин між Україною та Турецькою Республікою у сфері туризму, формування законодавчої бази та розвитку інфраструктури для туристичного бізнесу, окреслює здобутки та перспективи спільних інвестиційних проєктів у туристичній галузі [13].

Віддаючи належне внеску науковців у дослідження різнопланових аспектів міжнародного співробітництва України в сфері туризму, слід зазначити, що в умовах сучасних викликів і трансформацій відсутнє комплексне дослідження нормативно-правових актів, які забезпечують двосторонню та багатосторонню співпрацю, а також їх змістовний аналіз.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної роботи є проведення моніторингу правового підґрунтя міжнародного співробітництва України в сфері туризму, а також визначення потенціалу розвитку в умовах сучасних викликів і трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правові засади міжнародного співробітництва України в галузі туризму визначено *Законом України «Про туризм»* [14], згідно якого, пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму є «розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку».

Правову основу міжнародного співробітництва в галузі туризму становлять міжнародні договори України, укладені відповідно до *Закону України «Про міжнародні договори України»* [15].

Станом на 2025 р. в Україні укладено більше п'ятдесяти міжнародних угод про співробітництво в галузі туризму. Найбільшу кількість угод було укладено в 2003 р., 2004. та 2006 р. – по 5 од. (рис 1.).

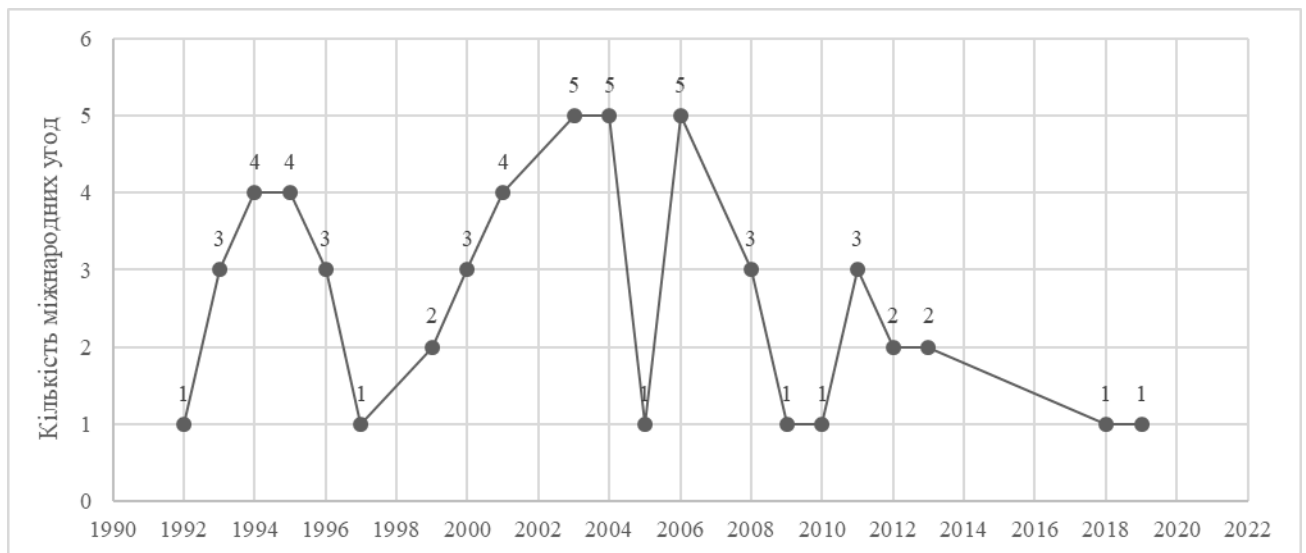

Рис. 1. Кількість міжнародних угод про співробітництво в сфері туризму

Джерело: Систематизовано та побудовано за даними [16]

В Україні також присутня практика денонсації міжнародних угод в сфері туризму. Так, у 2021 р. припинено дію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі туризму (постанова КМУ від 31 березня 2021 р. № 287) [17]; у 2021 р. денонсовано Угоду про співробітництво в галузі туризму та намір Уряду України не ставати учасником Угоди про Раду з туризму держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав (постанова КМУ від 23 червня 2021 р. № 642) [18]; у 2023 р. припинено дію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі туризму (постанова від 04 квітня 2023 р. № 294) [19]. У 2003 р. сплив термін дії Угоди між Державним комітетом України по туризму і Комітетом по туризму Республіки Грузія про співробітництво в сфері туризму. У зв'язку з цим вона вважається такою, що втратила чинність.

Відповідно до *Закону України «Про туризм»* [14] «держава сприяє розширенню та зміцненню міжнародного співробітництва в галузі туризму на принципах і нормах, розроблених Всесвітньою туристською організацією (ВТО)».

Україна бере участь у діяльності міжнародних туристичних організацій відповідно до міжнародно-правових зобов'язань України та статутних документів таких організацій [14].

Органом державної влади, що забезпечує представництво і реалізацію інтересів України в галузі туризму у відносинах з іншими країнами та з міжнародними туристичними організаціями, є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, який у встановленому порядку бере участь в укладенні міжнародних договорів з питань туризму.

Наразі центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів) є Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) [14].

Згідно *Постанови Кабінету міністрів України «Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму»* [21] ДАРТ відповідно до покладених на нього завдань: за дорученням Міністра в установленому порядку бере участь у діяльності міжнародних організацій та забезпечує виконання зобов'язань, що випливають з членства в таких організаціях; надає пропозиції та залучається до проведення досліджень туристичного ринку, підготовки та поширення інформації про Україну і її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку; за дорученням Міністра в установленому порядку бере участь у підготовці проектів міжнародних договорів України, готує пропозиції щодо укладення і припинення дії таких договорів, укладає міжнародні договори, забезпечує виконання зобов'язань України за міжнародними договорами з питань, що належать до його компетенції; за дорученням Міністра бере в установленому порядку участь у міжнародних заходах з питань туризму, міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку.

Заходи та настанови з розбудови міжнародного потенціалу України в сфері туризму визначено в *Стратегії розвитку туризму та курортів на*

період до 2026 року [22] (Стратегія). Так, В Стратегії зазначається, що «умовами сталого розвитку сфери туризму та курортів є: «сприяння розвитку міжрегіонального та міжнародного співробітництва у сфері туризму та курортів; розроблення національних стандартів відповідно до міжнародних стандартів».

Настанови з розбудови міжнародного потенціалу України в сфері туризму визначено в напрямках реалізації Стратегії, а саме:

За напрямом “Нормативно-правова база сфери туризму та курортів” [22]:

імплементация законодавства ЄС у сфері туризму та курортів, що забезпечить вдосконалення законодавства у зазначеній сфері з урахуванням досвіду провідних туристичних країн ЄС шляхом: приведення у відповідність з міжнародними вимогами методів статистики у сфері туризму та курортів та впровадження рекомендованої Всесвітньою туристичною організацією ООН (ЮНВТО) системи сателітного рахунка; візової лібералізації та спрощення візових процедур для туристів із країн, що є цільовими ринками для України; актуалізації діючих та укладення нових міжвідомчих та міжурядових угод про співпрацю у сфері туризму та курортів; розроблення і затвердження порядку створення і ліквідації туристичних представництв України за кордоном;

гармонізація національних стандартів у сфері туризму та курортів з міжнародними стандартами, що сприятиме підвищенню якості національного туристичного продукту шляхом: забезпечення діяльності технічних комітетів стандартизації із залученням суб'єктів туристичного ринку, організацій роботодавців та громадських об'єднань у сфері туризму та курортів; впровадження міжнародної системи якості послуг за такими напрямками, як туроператорська та турагентська діяльність; готелі та аналогічні засоби розміщення; заклади громадського харчування; гіді-перекладачі та екскурсоводи; туристичні інформаційні центри; курорти, оздоровчі послуги та кемпінги; пляжі, дайвінг; екологічний, сільський, активний туризм; інші

пріоритетні види туризму для держави та регіонів; виставкова та конгресна діяльність тощо

За напрямом *“Розвиток туристичної інфраструктури”* [22]: забезпечення комплексного розвитку територій, зокрема створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури шляхом: підготовка каталогу інвестиційних проєктів у сфері туризму та курортів для представлення потенційним вітчизняним та іноземним інвесторам; участь інвестиційних проєктів у сфері туризму та курортів у міжнародних ярмарках інвестиційних проєктів тощо.

За напрямом *“Маркетингова політика розвитку туризму та курортів України”* [22]: формування позитивного іміджу України як привабливої для туризму країни, що сприятиме збільшенню туристичних потоків до України, шляхом: розроблення та реалізації маркетингової стратегії просування національного туристичного продукту; маркетингового просування офіційного туристичного бренду України; створення та ведення іноземними мовами туристичного Інтернет-порталу “Відвідай Україну” (“Visit Ukraine”) із представленням у єдиному форматі достовірної та актуальної інформації про туристичні можливості регіонів та міст України; розроблення, виготовлення та поширення в Україні та за кордоном друкованої продукції, яка пропагує туристичні можливості нашої держави; презентації туристичного потенціалу України на національних та міжнародних виставково-ярмаркових заходах, конференціях, форумах тощо.

Пріоритетною складовою процесу інтеграції України до ЄС та важливим напрямом української зовнішньої політики є гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу, що реалізується шляхом приведення законів України та інших нормативно-правових актів у сфері туризму у відповідність з *acquis communautaire*.

На сьогодні гармонізація законодавства України до законодавства ЄС відбувається у відповідності до *Закону України «Про Загальнодержавну*

програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV [23], який визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в Європейському Союзі. Даний механізм містить адаптацію законодавства, утворення відповідних інституцій та інші додаткові заходи, необхідні для ефективного правотворення та правозастосування.

Державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу впродовж нормопроєктування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроєктного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України [23].

Главою 16 “Туризм” Розділу V “Економічне та галузеве співробітництво” *Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони* [24] (Угода про асоціацію), яка була ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII, визначено мету, принципи та напрями співробітництва у туристичній сфері, які сприятимуть поступовій інтеграції та адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС (табл. 1).

**Таблиця 1. Основні положення Угоди про асоціацію
у сфері туризму**

	Зміст
Розділ V Глава 16 Стаття 339	Сторони співробітничать у галузі туризму з метою зміцнення розвитку конкурентоспроможної туристичної галузі як генератора економічного зростання і стимулювання економіки, зайнятості та валютних надходжень.
Розділ V Глава 16 Стаття 400	Співробітництво на двосторонньому, регіональному та європейському рівнях ґрунтуватиметься на таких принципах: повага самобутності та інтересів місцевих громад, особливо у сільській місцевості; важливість культурної спадщини; чітка взаємодія між туризмом та захистом навколишнього середовища.
Розділ V Глава 16 Стаття 401	Співробітництво зосереджується на таких напрямках: обміні інформацією, найкращими практиками, досвідом та передачі «ноу-хау», зокрема інноваційних технологій; встановленні стратегічного партнерства між державними, приватними та суспільними інтересами з метою забезпечення сталого розвитку туризму; просуванні та розвитку туристичних продуктів і ринків, інфраструктури, людських ресурсів та інституційних структур; розвитку та імплементації ефективних політик і стратегій, зокрема відповідних правових, адміністративних та фінансових аспектів; навчанні спеціалістів з туризму, а також нарощенні потенціалу в галузі туризму з метою підвищення стандартів якості надання туристичних послуг; розвитку і сприянні туризму на основі місцевих громад.
Розділ V Глава 16 Стаття 402	Постійний діалог відбуватиметься з питань, охоплених Главою 16 Розділу V («Економічне та галузеве співробітництво») Угоди.

Джерело: сформовано на основі [24]

Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. №1106 [25], було визначено завдання, строки, заходи та відповідальних виконавців з української сторони (табл. 2).

**Таблиця 2. План заходів з виконання Угоди про асоціацію
у сфері туризму, 2017 р.**

Угоди про асоціацію	План заходів з виконання Угоди про асоціацію		Моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди
Положення угоди / найменування завдання	Найменування заходу	Строк виконання	
Стаття 401 Реалізація Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту плану заходів із реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року 2) забезпечення належного фінансування заходів, передбачених відповідним планом 3) здійснення заходів у повному обсязі, передбачених Стратегією та планом	до 31 грудня 2026 р.	Не оцінено
Стаття 401 Удосконалення законодавства у сфері туристичної діяльності	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р.	40%
Стаття 401 Утворення консолідованого представницького об’єднання туристичного бізнесу	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту 4) утворення національної туристичної організації	до 20 березня 2018 р.	40%
Стаття 403 404 Створення ефективного механізму співробітництва між Сторонами щодо сприяння взаємному розумінню політики у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій	3) створення нового комплексного туристичного продукту із залученням територіальних громад, сільськогосподарських виробників та ресурсного потенціалу територій	до 31 грудня 2019 р.	100%
Стаття 403 404 Створення ефективного механізму співробітництва між Сторонами щодо поширення знань, сприяння інноваціям та розвитку різноманітних форм організацій і представництв груп виробників шляхом проведення досліджень, просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників	1) організація та проведення тренінгів для сільського населення з питань розвитку сільського зеленого туризму, відповідні конференції, засідання за круглим столом із залученням експертів ЄС, організувати навчальні поїздки до держав — членів ЄС	до 31 грудня 2019 р.	100%
стаття 417, додаток XXXIX Встановлення вимог до описових матеріалів пакетів туристичних послуг	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р.	0%

Продовження таблиці 2.

Угоди про асоціацію	План заходів з виконання Угоди про асоціацію		Моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди
Положення угоди / найменування завдання	Найменування заходу	Строк виконання	
стаття 417, додаток XXXIX Визначення прав і обов'язків сторін, а також умов надання або заміни пакета туристичних послуг відповідно до права ЄС	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України «Про туризм» 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р	0%
стаття 417, додаток XXXIX Запровадження механізмів відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за договором туристичного обслуговування	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України «Про туризм» 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 31 березня 2018 р.	0%
стаття 355, додаток XXIX Удосконалення статистичної звітності з питань туризму відповідно до європейських та міжнародних стандартів, у тому числі рекомендацій Всесвітньої туристичної організації	розроблення та видання наказів Держстату щодо оновлення методології та інструментарію державних статистичних спостережень з питань туризму	до 31 грудня 2018 р.	100%

Джерело: сформовано на основі [25, 26]

Моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди про асоціацію свідчить про часткове (40%) виконання заходів з завдання «Удосконалення законодавства у сфері туристичної діяльності». Згідно аналітичного дослідження, підготовленого Українським центром європейської політики «Україна та Угода про асоціацію: моніторинг виконання 2014-2022» [27], зміни у законодавстві ЄС в сфері туризму, що відбулись за останні роки, не були враховані у багаточисельних законопроектах про внесення змін до Закону України «Про туризм» № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 року та фактичних змінах, що вносились до Закону з моменту набуття чинності Угоди про асоціацію. Зареєстрований у Верховній Раді і досі циркулюючий законопроект «Проект Закону України про внесення змін до Закону «Про туризм» та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму» (№4162 від 29.09.2020) хоча і запроваджує значну кількість нових

сучасних норм, лише частково враховує положення Директиви № 2015/2302/ЄС. Зокрема, не в повній мірі приведено у відповідність понятійно-термінологічний апарат, не враховані обов'язки надавача туристичних послуг щодо надання попередньої інформації, її складу та зобов'язуючої сили, різняться положення щодо припинення договору про туристичні послуги тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведене дослідження дає змогу констатувати, що міжнародне співробітництво України у сфері туризму ґрунтується на розгалуженій нормативно-правовій базі, яка включає національні закони, багатосторонні та двосторонні угоди, євроінтеграційний вектор забезпечують *Угода про асоціацію* та *План заходів з виконання Угоди про асоціацію*. Моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди про асоціацію свідчить про часткове (40%) виконання заходів з завдання «Удосконалення законодавства у сфері туристичної діяльності». Так, законопроект «Проект Закону України про внесення змін до Закону «Про туризм» та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму» потребує суттєвого доопрацювання із максимальним врахуванням положень Директиви 2015/2302/ЄС. Разом з тим, повна реалізація Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію залишається актуальним та нагальним завданням, з огляду на необхідність створення правового підґрунтя для сталого розвитку туризму, дієвої системи взаємодії усіх учасників туристичної діяльності, дієвого механізму держаного стратегічного планування, державного нагляду (контролю) у сфері туризму, статистичної звітності, захисту прав та законних інтересів туристів.

Література

1. Долинська О., Шоробура І., Біницька, О. (2024). Міжнародні договори та взаємовідносини у розвитку туризму. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-30>

2. Заячківська Г. Моніторинг євроінтеграції України у сфері туризму. Журнал європейської економіки. 2017. Т. 16. № 2. С. 241-255.

3. Кривоберець М. М. Поствоєнне відновлення та модернізація туристичного сектору України: стратегії управління змінами у контексті прискорення євроінтеграції. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2024. Вип. 3 (75). С. 122-128. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/75-16>

4. Горіна Г. О. Гармонізація національного законодавства у сфері туризму із законодавством Європейського Союзу. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 19. С. 49-54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-8>

5. Григорчук Д. В. Управління розвитком туристичної індустрії України в умовах євроінтеграції : дис. ... д-ра філософії : 051 - Економіка ; галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки : захист 21.11.23 / Григорчук Дарина Вікторівна ; КНУТД. Київ, 2023. 210 с.

6. Демко В. С. Свиноус І. В. Потенціал міжнародного співробітництва України в геоекономічному просторі туристичної галузі. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). 2023. №2(48). С. 38-50. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-38-50>

7. Семикіна М. (2024). Міжнародне співробітництво України у сфері туризму і гостинності: сучасні виклики та перспективи. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. 2024. № 6. С. 110-114. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2024.6.110>

8. Семикіна М. Потенціал міжнародного співробітництва: сутність, виклики, напрями відновлення у сфері туризму та гостинності України. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Т. 346. № 5. С. 514-519. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-74>

9. Краснодєд Т., Попова Т. Потенціал України у контексті міжнародного туризму. *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-8>

10. Бугас В. В., Ковальчук Е.В. Інтеграція кураїни у світовий ринок туристичних послуг. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2024. Вип. 2. № 14. С. 76-85. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0208>

11. Захарін С. В., Лі Інін, Смирнов Є. В. Економічні важелі стимулювання туристичного потоку між Китайською народною республікою та Україною. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. 2018. Вип. 2 (10). С. 14-20.

12. Горіна Г. О. Компаративний аналіз міжнародної торгівлі послугами, пов'язаними з подорожами в Україні та Республіці Польща. Науковий вісник Одеського національного економічного університету: збірник наукових праць. 2023. № 11-12 (312-313). С. 234-245. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-234-245>

13. Танавський І. Співпраця між Україною та Туреччиною у сфері туризму: здобутки та перспективи. *Консенсус*. 2024. № 2. С. 183-193. DOI: <https://doi.org/10.31110/consensus/2024-02/183-193>

14. Законом України «Про туризм». Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31. ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 14.11.2025).

15. Закон України «Про міжнародні договори». Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50, ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення 14.11.2025).

16. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення 12.11.2025).

17. Постанова Кабінету міністрів України «Про припинення дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі туризму» від 31 березня 2021 р. № 287. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287-2021-%D0%BF/ed20210331#Text> (дата звернення 14.11.2025).

18. Постанова Кабінету міністрів України «Про денонсацію Угоди про співробітництво в галузі туризму та намір Уряду України не ставати учасником Угоди про Раду з туризму держав - учасниць Співдружності

Незалежних Держав» від 23 червня 2021 р. № 642. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 11.11.2025).

19. Постанова Кабінету міністрів України «Про припинення дії Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі туризму» від 4 квітня 2023 р. № 294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.11.2025).

20. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/> (дата звернення 12.11.2025).

21. Постанова Кабінету міністрів України «Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму» від 24 грудня 2019 р. № 1162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF#n11> (дата звернення 10.11.2025).

22. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 11.11.2025).

23. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Відомості Верховної Ради України. 2004. № 29. ст. 367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення 14.11.2025).

24. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 10.11.2025).

25. Постанова Кабінету міністрів України «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 25 жовтня 2017 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.11.2025).

26. Інформаційно-аналітична система моніторингу виконання Угоди про асоціацію «Пульс Угоди». URL: <https://pulse.kmu.gov.ua/> (дата звернення 09.11.2025).

27. Україна та Угода про асоціацію. Моніторинг виконання 2014-2022. Український центр європейської політики. Київ. 2023. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/final_report_aa_ucerp_2023_ukr.pdf (дата звернення 14.11.2025).

References

1. Dolynska, O. Shorobura, I. and Binytska, O. (2024), “International agreements and relations in the development of tourism”, *Economy and Society*, vol. (62). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-30>

2. Zayachkovska, G. (2017), “Monitoring of Ukraine’s European integration in the field of tourism”, *Journal of European Economics*, vol. 16, no. 2, pp. 241-255.

3. Kryvoberets, M. (2024), “Post-war recovery and modernisation of the tourism sector in Ukraine: change management strategies in the context of accelerating European integration”, *Scientific Works of Interregional Academy of Personnel Management. Economic Sciences*, vol. 3 (75), pp. 122-128. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/75-16>

4. Gorina, G.O. (2018), “Harmonization of national legislation in the sphere of tourism with the law of European union”, *Economy and Society*, vol. 19, pp. 49-54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-8>

5. Hrychorchuk, D.V. (2023), “Management of the development of the tourism industry of Ukraine in the conditions of European integration”, Abstract of Ph.D. dissertation, Economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine.

6. Demko, V.S. and Svyynous, I.V. (2023), “Potential of international cooperation of Ukraine in the geoeconomic space of the tourist industry”, *Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (economic*

sciences), vol. 2(48), pp. 38-50. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-38-50>

7. Semykina, M. (2024), “International cooperation of Ukraine in the sphere of tourism and hospitality: current challenges and prospects”, *Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic Sciences)*, vol. 6, pp. 110-114. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2024.6.110>

8. Semykina, M. (2025), “International cooperation potential: essence, challenges, and recovery pathways for Ukraine’s tourism and hospitality”, *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 346, no. 5, pp. 514-519. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-74>

9. Krasnoded, T. and Popova, T. (2021), “Potential of Ukraine in the context of international tourism”, *Economy and Society*, vol. 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-8>

10. Buhas, V. and Kovalchuk, E. (2024), “Integration of Ukraine into the global market of tourist services”, *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, vol. 2, no. 14, pp. 76-85. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0208>

11. Zaharin, S. V., Li, Yining and Smirnov, Y.V. (2018), ‘Economic levers of stimulating tourist flow between the people's republic of china and Ukraine’, *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Economics*, vol. 2, no. 10, pp. 14-20.

12. Gorina, G.O. (2023), “Comparative analysis of international trade in travel services in Ukraine and the republic of Poland”, *Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University*, vol. 11-12, pp. 234-245. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-234-245>

13. Tanavskyi, I. (2024), “Cooperation Between Ukraine and Turkey in the Sphere of Tourism: Achievements and Prospects”, *Consensus*, vol. 2, pp. 183-193. DOI: <https://doi.org/10.31110/consensus/2024-02/183-193>.

14. Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine “On Tourism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 14 November 2025).

15. Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine “On International Treaties of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (Accessed 14 November 2025).

16. Verkhovna Rada of Ukraine (2025), available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (Accessed 12 November 2025).

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “On the termination of the Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Russian Federation on cooperation in the field of tourism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287-2021-%D0%BF/ed20210331#Text> (Accessed 14 November 2025).

18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “On the denunciation of the Agreement on Cooperation in the Field of Tourism and the intention of the Government of Ukraine not to become a party to the Agreement on the Tourism Council of the Member States of the Commonwealth of Independent States”, available at: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642-2021-%D0%BF#Text> (Accessed 11 November 2025).

19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution “ On the termination of the Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Republic of Belarus on cooperation in the field of tourism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2023-%D0%BF#Text> (Accessed 14 November 2025).

20. The State Agency for Tourism Development of Ukraine (2025), available at: <https://www.tourism.gov.ua/> (Accessed 12 November 2025).

21. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Resolution “On Some Issues of the Activities of the State Agency for Tourism Development”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF#n11> (Accessed 10 November 2025).

22. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution “On approval of the Strategy for the Development of Tourism and Resorts for the period until 2026”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text> (Accessed 11 November 2025).

23. Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine “On the State Programme for Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (Accessed 14 November 2025).

24. Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Accessed 10 November 2025).

25. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution “On the implementation of the Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF#Text> (Accessed 12 November 2025).

26. Information and analytical system for monitoring the implementation of the Association Agreement “Pulse of the Agreement”, available at: <https://pulse.kmu.gov.ua/> (Accessed 9 November 2025).

27. Ukrainian Center for European Policy (2023), “Ukraine and the Association Agreement. Monitoring of Implementation 2014-2022”, available at: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/final_report_aa_ucep_2023_ukr.pdf (Accessed 14 November 2025).

Стаття надійшла до редакції 16.11.2025 р.